

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Методичні рекомендації для вивчення вибіркової навчальної дисципліни

підготовки доктора філософії
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 032 – Історія та археологія
освітня програма «Історія та археологія»

факультет історії, права та публічного управління

Вінниця – 2021 рік

Методичні рекомендації для вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Правове забезпечення наукової та освітньої діяльності» за напрямом підготовки здобувача вищої освіти третього (науково-освітнього рівня) галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 032 Історія та археологія, освітня програма «Історія та археологія»

Мова навчання: українська

16 червня 2021 р. 16 с.

Розробник: Лапшин С.А., доцент кафедри права і публічного управління, канд. іст. наук.

Методичні рекомендації розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права і публічного управління

Протокол від 2 червня 2021 року №10

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Предметом навчальної дисципліни «Правове забезпечення наукової та освітньої діяльності» є вивчення теорії, методики та практики правового регулювання суспільних відносин, які виникають у процесі організації і здійснення освітньої та наукової діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правове забезпечення наукової та освітньої діяльності» є розкриття правових засад функціонування системи освіти та науки в Україні.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правове забезпечення наукової та освітньої діяльності» є:

- проаналізувати нормативно-правові документи як національні, так і міжнародні, які регулюють діяльність системи освіти та науки;
- розкрити сутність структури та стандартів вищої освіти;
- охарактеризувати систему вищої освіти;
- розглянути правові засади управління закладом вищої освіти;
- охарактеризувати організацію освітнього процесу та наукової діяльності у закладах вищої освіти України;
- з'ясувати правовий статус учасників освітнього процесу та наукової діяльності.

Вивчення дисципліни передбачає формування компетенцій:

Загальні компетентності: 1) здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу; 2) здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях; 3) уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність; 4) знання і розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі; 5) здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії; 6) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; 7) вміння працювати

самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом.

Фахові компетентності: 1) організувати працю в первинних робочих групах з метою досягнення цілей організації; 2) забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів; 3) забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально--етичних норм поведінки; 4) використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ; 5) використовувати систему електронного документообігу в організації; 6) розробляти тактичні та оперативні плани поточної діяльності; 7) готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

Програмні результати навчання: здатність демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень прикладних, галузевих та міжгалузевих юридичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної науки; здійснювати заходи контролю відповідно до компетенції.

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Тема 1. Законодавче регулювання вищої освіти в Україні

Національне законодавство про вищу освіту. Основні принципи вищої освіти. Право громадян на здобуття вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» та Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» як основні нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи вищої освіти. Законопроекти про вищу освіту.

Міжнародні документи у сфері вищої освіти. Болонська декларація «Про європейський простір у сфері вищої освіти» як правова основа процесу інтеграції України в європейський освітній простір. Основи освітнього права зарубіжних країн.

План лекції:

1. Основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності.
2. Правове регулювання науки та наукових досліджень в Україні.
3. Конституційно-правові гарантії наукових досліджень.
4. Суб'єкти наукової діяльності.
5. Наукова діяльність у системі вищої освіти.

Тема 2. Структура та стандарти вищої освіти

Структура вищої освіти, її рівні. Освітні рівні вищої освіти: неповна вища освіта, базова вища освіта, повна вища освіта. Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр. Документи про вищу освіту. Післядипломна освіта.

Система стандартів вищої освіти. Державний стандарт вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти. Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів. Науково-методичне забезпечення вищої освіти.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття, функції та значення науки.
2. Правове регулювання науки та наукових досліджень в Україні.
3. Суб'єкти наукової діяльності.

4. Характеристика законодавства про наукову діяльність.

5. Наукова діяльність у системі вищої освіти.

Самостійна робота з доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття Конституційно-правові гарантії наукових досліджень. Нормативні акти: про наукову діяльність. Державна атестація наукових установ. Залучення молоді до наукової діяльності.

Тема 3. Система вищої освіти

Складові системи вищої освіти. Управління у сфері вищої освіти. Органи управління у галузі вищої освіти, їх повноваження. Державний нагляд у галузі вищої освіти.

Вищі навчальні заклади, мета й головні завдання їх діяльності. Правовий статус вищого навчального закладу. Рівні акредитації вищих навчальних закладів. Типи вищих навчальних закладів: університет, академія, інститут, консерваторія, коледж, технікум (училище). Національний вищий навчальний заклад. Структурні підрозділи вищого навчального закладу. Створення, реорганізація та ліквідація вищого навчального закладу. Ліцензування освітньої діяльності та акредитація напрямів, спеціальностей вищих навчальних закладів. Наукова і науково-технічна діяльність вищих навчальних закладів.

План лекції:

1. Державне (адміністративне) управління науковою та освітньою діяльністю.
2. Виконавчі органи у сфері наукової та освітньої діяльності.
3. Регуляторні акти Міністерства освіти і науки України.
4. Правове регулювання інформаційного забезпечення наукової та освітньої діяльності.

Самостійна робота здобувачів:

Консультативно-дорадчі повноваження щодо адміністративно-правового регулювання у сфері науки. Повноваження Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів України, місцевих рад у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Цілі та напрями державної політики у сфері наукової діяльності.

Розділ 2. ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4. Правові засади управління закладом вищої освіти

Принципи управління закладом вищої освіти. Керівник закладу вищої освіти, його повноваження. Обрання, затвердження та звільнення з посади керівника закладу вищої освіти. Керівник факультету, відділення, їх повноваження. Обрання на посаду та звільнення з посади керівника факультету. Колегіальні органи управління у закладі вищої освіти. Компетенція вченої ради, її склад. Наглядова рада. Робочі та дорадчі органи. Органи громадського самоврядування. Аспірантське самоврядування у системі вищої освіти. Функції аспірантського самоврядування у закладі вищої освіти.

Питання (завдання) до практичного заняття:

1. Виконавчо-розпорядчі органи регулювання наукової та освітньої сфери.
2. Адміністративно-правове регулювання наукової та освітньої діяльності.
3. Нормативно-правові повноваження державних виконавчих органів у сфері наукової та освітньої діяльності.
4. Державне нормативно-правове регулювання інформаційного забезпечення наукової та освітньої діяльності.

Самостійна робота:

1. Характеристика елементів системи правового забезпечення захисту наукових досліджень.
2. Позасудовий (адміністративний), досудовий та судовий захист результатів наукових досліджень.
3. Особливості правового статусу та діяльність державних і громадських організацій щодо захисту результатів наукових досліджень.

Тема 5. Організація освітнього процесу

Форми навчання у закладах вищої освіти: денна, вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна. Умови прийому на навчання до закладу вищої освіти. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які

навчаються. Форми організації навчального процесу: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Контрольні заходи, їх види: поточний та підсумковий контроль. Різновиди підсумкового контролю: семестровий контроль та державна атестація аспіранта. Навчальний час аспіранта.

Тема 6. Правовий статус учасників освітнього процесу

Учасники освітнього процесу у закладах вищої освіти. Основні посади педагогічних та науково-педагогічних працівників. Регулювання робочого часу та оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Робочий час викладача та відпустка. Гарантії педагогічним, науково-педагогічним категоріям працівників. Підвищення кваліфікації та стажування.

Підготовка наукових і науково-педагогічних працівників. Аспірантура (ад'юнктура) та докторантура. Наукові ступені та вчені звання. Спеціалізовані вчені ради, експертні ради. Нострифікація дипломів.

Особи, які навчаються у закладах вищої освіти. Права та обов'язки осіб, що навчаються у закладах вищої освіти. Прийом, переведення, академічна відпустка та відрахування аспірантів.

Питання (завдання) до практичного заняття:

1. Правове регулювання статусу науково-педагогічного працівника.
2. Присудження та позбавлення наукових ступенів та вчених звань.
3. Правове забезпечення захисту наукових досліджень.

Самостійна робота здобувачів:

1. Охорона результатів наукових досліджень за чинним законодавством України.
2. Адміністративний та судовий захист результатів наукових досліджень.
3. Правовий статус та діяльність організацій щодо захисту результатів наукових досліджень.

РОЗДІЛ 3. Рекомендована література

1. Голіков А. П., Златкіна О. Д. Політика Китаю в науково-технічній сфері в контексті його конвергенції до світової економіки знань Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Випуск 6, частина 1. С. 63-66.
2. Головка С. Г. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» : важливий крок у становленні нормативно-правового забезпечення наукової та освітньої галузі / Правова реформа в сучасних умовах: досягнення і перспективи : матеріали VI Міжнародної наукової конференції (Київ, Національний авіаційний університет, 2016.). Київ : МП «Леся», 2016. Т. 1. С. 60- 62.
3. Данилова І. П. Законодавче регулювання наукової сфери України: теоретико-правовий аспект. Загальна проблематика на сучасному етапі розвитку держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія ПРАВО. Випуск 32. Том 3. С. 15-19.
4. Дзевелюк М. Державна політика та функції сучасної державної : до проблеми взаємозв'язку. Jurnalul Juridic National: Teorie Si Practica. 2016. С. 21-25.
5. Загородній А. Г. Міжнародне співробітництво НАН України з європейськими дослідницькими структурами. Вісник Національної академії наук України. 2016. № 5. С. 24-28. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2016_5_7.
6. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч.посіб. Київ: Алерта, 2017. 622 с.
7. Котикова О. І., Скора Л. Р. Наукова діяльність України у європейському вимірі. Ефективна економіка. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/4.pdf
8. Михайлишин Л. І. Зарубіжний досвід активізації інноваційної діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 6, частина 2. С. 99-104.

9. Міністерство науки та вищої освіти Польщі. URL : <https://www.gov.pl/web/nauka/>

10. Національний освітній глосарій: вища освіта / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. АПН України; [авт-уклад.: І. І. Бабин та ін.; за ред. Д. В. Табачника, В. Г. Кременя]. — К. : Пляда, 2011. — 99 с.

11. Неколяк Р. В. Розвиток законодавчого регулювання наукової діяльності. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 6. С. 194-197.

12. Петрушина Т. Сприйняття вітчизняної науки і науковців у суспільній свідомості. Вісник НАН України. 2015. № 2. С. 29-36

13. Христинченко Н. П. Система адміністративно-правових актів, якими регулюється наукова діяльність в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Випуск 3 (9). С. 237-241.

14. Чернюк В. Наукові парки в Україні – стан та проблеми діяльності. Право та інновації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2016. № 1. С. 68-75.

Нормативно-правові акти

Закони України

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19> 13

3. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР (в ред. від 05.12.2012) зі змін. і допов. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>

4. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 № 2623-III. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

5. Про наукові парки : Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>

Постанови Верховної ради України

1. Про встановлення іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених : постанова Верховної Ради України від 16.03.2007 № 774-V. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/774-16>

2. Про Премію Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок : постанова ВР України від 16.03.2007 № 775-V. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/77516>

Укази Президента України

1. Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації : Указ Президента України від 08.04.2011 № 437/2011. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/437/2011>

2. Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень : Указ Президента України від 17.06.2009 № 446/2009. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2009>

3. Про гранти Президента України для обдарованої молоді: Указ Президента України від 02.08.2000 № 945/2000. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>

Постанови Кабінету Міністрів України

1. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників : постанова КМ України від 13.08.1999 № 1475 (в ред. від 21.08.2014) зі змін. і допов. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-%D0%BF?test=XNLMf5x.qwJg.RYw ZiDPXfpCHI45ks80msh8Ie6>

2. Питання навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних працівників : постанова КМ України від 13.04.2011 № 411. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF>

3. Про затвердження Положення про державну атестацію науководослідних (науково-технічних) установ: постанова КМ України від 07.04.1998 № 469. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469-98-%D0%BF>

4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): постанова КМ України від 23.03.2016 № 261. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control /uk/cardnpd?docid=248945529>

Накази Міністерства освіти і науки України

1. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам : наказ МОН України від 14.01.2016 №13 (зареєстр. в М-ві юстиції України 03.02.2016 за № 183/28313). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/z0183-16>

2. Деякі питання присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань : наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1059. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ z1169-11>

3. Деякі питання експертних рад з питань проведення експертизи дисертаційних робіт Міністерства освіти і [...]: наказ МОН України від 14.09.2011 №1058. Режим доступу: <http://zakon2. rada.gov.ua/laws/show/z1167-11>
15

4. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей. Наказ МОНмолодьспорт України від 14.09.2011 № 1057. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>

5. Про проведення конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок : наказ МОН України від 08.08.2014 № 916. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ru/about-ministry/ normative/2709>

6. Деякі питання навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном : наказ МОН України від 16.05.2011 № 447. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/18464/

7. Про затвердження Примірного Положення про науковонавчальний центр університету (академії) : наказ МОН України від 27.10.2008 № 978. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ images/science/development/978.doc>

8. Стосовно вибору пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки : лист МОН України від 10.09.2010 № 1/9-617. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/files/normative/newstmp/2010/13_09/19917.doc

9. Про опублікуванні результатів дисертацій у періодичних виданнях : лист МОН України від 04.12.2015 № 1/9-586. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4688->

10. Про атестаційні справи здобувачів вчених звань : лист МОН України від 24.12.2015 № 1/9-621. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/>

11. Етичний кодекс ученого України. – Режим доступу : <http://znc.com.ua/ukr/news/2009/20090123ethic.php> Інтернет-ресурси

12. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>

13. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbiv.gov.ua> 16

14. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу : <http://www.nisd.gov.ua>

15. Офіційний сайт Європейського Союзу. – Режим доступу : <http://www.eu.int>

16. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>

18. Болонська декларація. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/>

19. Загальні відомості про вищу освіту в Україні. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/higher/higher>

20. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikhnavchalnikh-zakladakh/4688>

РОЗДІЛ 4. Теми індивідуальних науково-дослідних завдань

1. Національне законодавство про вищу освіту. Основні принципи вищої освіти.
2. Право громадян на здобуття вищої освіти.
3. Закон України «Про вищу освіту» та Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» як основні нормативно-правові документи, що регулюють діяльність системи вищої освіти.
4. Міжнародні документи у сфері вищої освіти. Болонська декларація «Про європейський простір у сфері вищої освіти» як правова основа процесу інтеграції України в європейський освітній простір.
5. Основи освітнього права зарубіжних країн.
6. Структура вищої освіти, її рівні.
7. Освітні рівні вищої освіти: неповна вища освіта, базова вища освіта, повна вища освіта.
8. Освітньо-кваліфікаційні рівні вищої освіти: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.
9. Документи про вищу освіту. Післядипломна освіта.
10. Система стандартів вищої освіти. Державний стандарт вищої освіти.
11. Галузеві стандарти вищої освіти.
12. Науково-методичне забезпечення вищої освіти.
13. Складові системи вищої освіти. Управління у сфері вищої освіти.
14. Органи управління у галузі вищої освіти, їх повноваження.
15. Державний нагляд у галузі вищої освіти.
16. Заклади вищої освіти, мета й головні завдання їх діяльності.
17. Правовий статус закладу вищої освіти.
18. Рівні акредитації вищих навчальних закладів.
19. Типи закладів вищої освіти: університет, академія, інститут, консерваторія, коледж.
20. Створення, реорганізація та ліквідація закладу вищої освіти.

21. Ліцензування освітньої діяльності та акредитація напрямів, спеціальностей закладів вищої освіти.
22. Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти.
23. Консультативно-дорадчі повноваження щодо адміністративно-правового регулювання у сфері науки.
24. Повноваження Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів України, місцевих рад у сфері наукової та науково-технічної діяльності.
25. Цілі та напрями державної політики у сфері наукової діяльності.
26. Принципи управління закладом вищої освіти.
27. Обрання, затвердження та звільнення з посади керівника ЗВО.
28. Керівник факультету, відділення, їх повноваження. Обрання на посаду та звільнення з посади керівника факультету.
29. Колегіальні органи управління у ЗВО.
30. Компетенція вченої ради, її склад. Наглядова рада.
31. Робочі та дорадчі органи.
32. Органи громадського самоврядування у ЗВО. Аспірантське самоврядування у системі вищої освіти.
33. Функції аспірантського самоврядування у ЗВО.
34. Форми навчання: денна, вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна.
35. Умови прийому на навчання до ЗВО. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у ЗВО.
36. Форми організації навчального процесу: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація.
37. Контрольні заходи, їх види: поточний та підсумковий контроль. Різновиди підсумкового контролю: семестровий контроль та державна атестація аспіранта.
38. Учасники освітнього процесу у ЗВО.
39. Основні посади педагогічних та науково-педагогічних працівників. Регулювання робочого часу та оплати праці педагогічних та науково-педагогічних працівників.

40. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників.
41. Робочий час викладача та відпустка. Гарантії педагогічним, науково-педагогічним категоріям працівників ЗВО.
42. Підвищення кваліфікації та стажування.
43. Підготовка наукових і науково-педагогічних працівників. Аспірантура (ад'юнктура) та докторантура.
44. Наукові ступені та вчені звання. Спеціалізовані вчені ради, експертні ради. Нострифікація дипломів.
45. Особи, які навчаються у ЗВО. Права та обов'язки осіб, що навчаються у ЗВО.
46. Прийом, переведення, академічна відпустка та відрахування аспірантів.
47. Особи, які навчаються у ЗВО. Прийом, переведення, академічна відпустка відрахування аспірантів.